Ч. 221 (10.898)

Львів четвер 7. жовтня 1926

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після зложення уряду Пілсудського.

Залеський дальше міністром закордонних справ. — Уступлення мін. Квятковського. — Реформа податкової системи. — Декретами думають боротися з доріжнечю?

Варшава, 5. жовтня 1926.

Сьогодня през. Мосціцький підписав декрет, яким міністром закордонних справ іменовано знову Авґуста Залеського. Факт задержання Залеського на становищі міністра закорд. справ вказував би, що польська закордонна політика піде дотеперішнім шляхом. З урядових кругів запевняють, що польськ. закорд. політика матиме на меті зберегти й на далі мир зі всіми сусідами.

Господарські круги Варшави мають відомости, що мін. промислу й торговлі Квятковський має уступити. Його наслідником називають Оссовського.

Мін. скарб. Чехович має покликати до життя комісію, зложену з 3 фахівців, що матиме за ціль виробити реформу податкової системи і напрямних для тої комісії. Головою тої комісії буде пос. Міхальський.

В найближчому часі має появитися декрет президента держави в справі поборювання доріжнечі. Одночасно вийдуть зарядження в справі обниження істнуючих цін на деякі артикули щоденного вжитку. Чи з того що вийде, побачимо.

Personalia.

Віцепремієр Бартель обняв сьогодня урядування в мін—ві освіти. Становище управителя міністерства освіти обняв він тимчасово, бо має бути головою комітету економічної ради міністрів. — Ген. Мальчевського піддали психіятричній обсервації. Від її висліду залежатиме дальша його доля. — Львівський воєвода Ґарапіх має в найближчому часі уступити. Його наслідником називають б. комісаря для східних земель Осмоловського.

Паневропейський Конґрес.

Відень, 5. жовтня 1926.

Дня 5. жовтня політична комісія паневропейського конгресу приняла провізоричну умову про паневропейську організацію. Комісія радила над становищем Паневропи до Англії й СРСР. Бельгійський посол у Відні зложив заяву, що його уряд признає праці паневропейського конгресу. Американський делегат Фредерік Елен зазначив, що Америка вірить, що паневропейський рух не є звернений проти Америки. Америка цікавиться тим рухом, бо переконана, що він доведе до успішних вислідів для обох частей світа. Нема сумніву, що теперішня хвиля найвідповідніша для праці над сим рухом. Льокарнські пакти і розмови між Бріяном і Штреземаном створюють відповідну атмосферу для економічного й політичного порозуміння між европейськими народами.

Австрійсько-німецький союз предложив конгресові резолюцію, щоби конгрес поставив на своєму денному порядку справу злуки Австрії з Німеччиною. Президія конгресу відповіла, що програма паневропейського конґресу змірає до постепенного скасовування европейських кордонів за посередництвом мирових судів, а територіяльні справи є поза ділянкою конгресу. Конґрес не є організацією урядів, як прим. Ліга Націй, лише організацією приватних товариств. Паневр. конгрес не може розглядати поодиноких питань, лише працює над витворенням атмосфери, яка вможливила би всі европейські справи полагодити в будуччині в мировому дусі, справедливо і при спільній праці.

Переговори балтійських держав із СРСР.

Берлін, 5. жовтня 1926.

З Риги повідомляють, що переговори балтійських держав із СРСР. зачнуться около 15. жовтня ц. р. Латвія, Естонія і Фінляндія підкреслюватимуть головно це, щоби в будучих договорах узгляднено розсм, бо вони є думки, що договори про неагресію без розєму не мали би вартости. Латвійський міністр закордонних справ Ульманіс заявив представникам преси, що переговори в справі пакту про неагресію з СРСР. перервано у вересні наслідком виїзду міністрів закордонних справ Фінляндії та Естонії до Женеви. Тепер ці переговори зачнуться наново. Але треба буде числитися зі заключенням литовсько-большовицького договору.

Троцький вернув до політ. життя.

Варшава, 5. жовтня 1926.

Російська Тел. Аг. повідомляє, що Троцький перервав кількамісячну мовчанку і заявив, що вертає до політичного життя. Стоїть на тій самій плятформі, що його найбільший противник Зіновєв. На численних маніфестаціях у Москві приняли резолюцію, яка осуджує опозицію зі Зіновєвом і Троцьким на чолі.

Король Юрій вертає до Атен?

Відень, 5. жовтня 1926.

В тутешніх газетах появилися вістки, що грецький король Юрій верне до двох тижнів до Атен. Він тепер перебуває в Сіная, куди приїздять щоденно делегації ріжних установ і партії леґітимістів, що просять його вертати негайно до столиці.

Грізний землетрус.

Париж, 5. жовтня 1926.

„Матен" повідомляє, що паризька обсерваторія потвердила повідомлення обсерваторії в Фаензі, що на віддалі 11.000 км. був сильний землетрус, який тревав кілька годин. Сейсмографи французької стації нотували трясення 4 години. Досі не стверджено місця землетрусу.

Нарада в справ „меншостей".

Варшава, 6. жовтня 1926.

Засідання комітету знавців для справ національних і кресових „меншостей" назначено на день 15-го жовтня. Заповіджене на мин. суботу засідання комітету не могло відбутися наслідком крізи.

З судової салі.

За державну зраду.

Краків, 5. жовтня 1926.

Перед тутешнім військовим судом відбулась розправа проти Степана Точанина, рядовика 15. п. п., обвинуваченого за дезерцію і держ. зраду. Акт обвинувачення закидав Точанинові також те, що від 1923—1925 р. він був членом Українського Нац. Козацького Т-ва, зорганізованого в Німеччині. Метою того Т-ва є нібито відірвати силою Сх. Галичину від польської держави. В слідстві стверджено (!), що в Берліні є комітет поневолених народів, що розвивається під опікою німецького мін. закорд. справ і „Гайматсбунду". Обвинувачений признався, що належав до Нац. Коз. Т-ва. Трибунал на основі 86 § засудив його на два роки тяжкої вязниці з зачисленням слідчого арешту.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в Банку Польськім підвищено на 1 сот., себто на 8·95, а чеки на Ню Иорк без зміни 8·98. В приватних оборотах американський долар 9·01—9·02, канадійський 8·93—8·96, чеські корони 0·26—0·26·50, австрійські корони 0·00, леї 0·04—0·04·50, франки французькі 0·25—0·25·50, франки швайцарські 1·70—1·75, фунти стерлінги 43—43·50.

Золото: 20 австр. корон 35·80—36·25, 20 фр. франків 33·50—33·75, 20 нім. марок 42·20—42·80, 10 рублів 45·5—46·00.

Срібло: австр. корона 0·64—0·66, 5 австр. корон 3·60—3·70, австр. фльорен 1·80—1·85, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжа.

Більше зацікавлення житом для вивозу до Катовиць і вівсом для вивозу до Варшави і Вильна. Позатим положення без зміни. Пшениця краєва двірська 44—45, пшениця селянська 41·50—42·50, жито галицьке 31·50—32·50, ячмінь галицький 27—27·50, ячмінь пастівний 24·75—25·25, овес 25—26, бараболі промислові 5·25—5·75, гречка 28.75—29·25.

Героїзм будня.

Львів, 6. жовтня 1926.

Український Ярмарок у Станиславові є тільки дрібною мініятуркою подібних виставок. Мініятурою, бо мініятурно представляється наш доробок в ділянці торговлі і промислу, а крайно примітивно соціяльно-професійний уклад нашого громадянства.

Для ілюстрації покористуємося першою з краю цифрою польської статистики з вересня 1921 р. Без сумніву польська статистика є дуже ховаьким ґрунтом для надійних висновків з огляду на свою тенденційність і фальшивість. До того ж від 1921 мусіли наступити в нас більші переміни соціяльно професійного характеру з огляду на економічну політику польського уряду у відношенні до Українців. Одначе — не зважаючи на ці основні недомагання, цифра всетаки скриває в собі мову фактів — як не безоглядно, то хоч гіпотетично. Цифра всетаки дає своєрідну загальну характеристику.

На території трьох східно-галицьких воєвідств було у вересні кругло 75.000 осіб, що працювали в товаровій торговлі. З того на грекокатоликів (себ-то Українців) припадає кругло 2.000 осіб, на римо католиків (Поляків) — 6.600 осіб, на мойсеєвого віроісповідання (Жидів) — 66.200, решта на инших. На поодинокі воєвідства торговці-Українці розділюються так: львівське — 1.123 осіб, станиславівське — 431 осіб, тернопільське — 365; Поляки: львівське — 5.260, станиславівське — 578, тернопільське — 756; Жиди: львівське — 36.116, станиславівське — 14.034, тернопільське — 16.006. Це тільки одна позиція з широкої рубрики: торговля і обезпечення. Одначе вже ця одна позиція є незвичайно богатомовна. Дві тисячі осіб у товаровій торговлі, в найбільш зисковній ділянці, де при рухливости і солідности капітал подвоюється пересічно кожного чверть річча — це справді страшна цифра яка кричить про нашу примітивність, первобутність, недорозвиток. Дві тисячі осіб на три з половиною міл. українського населення, в країні, так щедро наділений природою, в країні, якої національна свідомість українського населення стоїть найвище. Ця цифра доказує, що ми в своїй загальній політиці пливали поверха, що ми не сягнули вглиб народньої гущі під соціяльно-професійним оглядом, що ми не вспіли створити найметкішого, найрухливішого, а при тому розмірно найбогатшого елементу, не говорячи вже про те, що ми не дали перенаселеній країні нових варстатів праці. Купецтво — це елемент, що через нього бистрою хвилею переходить пливкий гріш. Очевидно, купець — вже по своїй психіці — ні є примушений рахуватися з ними так, як glebae adscripti, себ-то хлібороби і навіть прицвяхована до своєї нужденної місячної платні бюрократична інтелігенція. Нарікаємо — зовсім слушно — на упадок нашої культурної творчости. Одначе, хібаж може бути инакше, коли вона не має своєї національної матеріяльної бази, коли ми посередньо даємо основу польсько-жидівській культурній творчости, двигаючи на своїх плечах 73.000 чужинних торговців, будучи їх невільниками-консументами? А це тіль-

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 447/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej ! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 217 (10.893) z dnia 2. października 1926 pod tytułem: „D[illegible]" w ustępach między słowami: [illegible] b) i zowwarz [illegible] od słów: Jak [illegible] a) Wszędzie [illegible] c) od słów: Jak [illegible] w celu do końca artykułu, 2) „Za prywer[illegible]" w ustępie od słów: Z [illegible] do końca artykułu [illegible] 1 ad a) b) wy[illegible] z § 65 a) [illegible] z § [illegible] ad 1) c) [illegible] z § 300 ustawy karnej, ad 2) występek z § 300 [illegible] października 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 2. października 1926 r.

Hawel.

торгу, а в наслідок конкуренційних цін в кооперативних склепах змушені були й Жиди обнизити ціни в своїх склепах. Слід ще згадати, що в цілій тій кооперативній акції беруть живу й діяльну участь місцеві священики (з виїмком одного, парох двох розлогих гірських сіл, котрий відмовився від всякої праці в кооперативі з тої причини, що в склепі Народньої Торговлі в Косові (отже в кооперативі) є на продаж брошура проти целібату...)

Рівночасно з кооперативною акцією розпочав Кружок Рідної Школи в Косові планову просвітну акцію. Вже від року повітовий організатор Рідної Школи кождого місяця збирає в цілім повіті добровільні грошеві датки, які в цілости відсилано до каси Головної Управи. Ті добровільні датки показалися невідповідними з тої причини, що деякі одиниці, не чуючи над собою ніякого примусу, або зовсім відмовлялися від жертвености, або жертвували квоти, невідповідні до свого маєткового стану. Крім того виявилася конечна потреба скінчити з дилетантською просвітною роботою і повести в цілім косівськім повіті організовану освітну працю. Фонди, потрібні на удержання окремого просвітного організатора, можна здобути лише збільшеною жертвенністю населення. Скликана в тій цілі просвітна анкета рішила утворити при повітовім Кружку Рідної Школи окрему організаційно-освітну комісію, в якої склад увійшли представники всіх кругів населення. Завданням цеї комісії є надавати напрям просвітній праці в цілому повіті, як також закликати поодиноких людей до складання добровільних датків на просвітні цілі на основі маєткової спроможности даної одиниці. До тих одиниць, які відмовилися би зовсім від сповнення свого обовязку, має примінитися відповідне поступовання.

Н. Н.

З судової салі.

Методи слідчої поліції.

Перед кількома днями ставали перед окружним карним судом у Львові Михайло Стаґрет і Михайло Островський з Бартатова, повіт Городок Ягайл. обвинувачені за злочин кражі і злочин іамиреного убивства поліціянта державної поліції, Адама Дембінського. Обвинувачення йшло в тім напрямі, що Стангрет і Островський, приловлені на кражі, стріляли на Дембінського, а Дембінський вратував життя лише завдяки щасливому випадкові.

Комендант постерунку з Бартатова К. Чарнушка, який вів в цій справі поліційні доходження — зізнав в суді переслуханий як свідок, під присягою, що один з обвинувачених, а саме Михайло Стангрет, признався перед ним підчас переслухання, що саме він, Стангрет був тим, який допустився і кражі і наміреного злочину убивства на Дембінськім. Зізнання Стангрета списав Чарнушка до протоколу, а Стангрет цей протокол добровільно підписав. Так зізнав Чарнушка.

Стангрет заперечив свою вину. Боронився в той спосіб, що не стріляв і не поповнив кражі. Заперечив мниме признання на поліції, закинув Чарнушці, що Чарнушка сфальшував поліційний протокол і що підпис на протоколі вимусив Чарнушка від нього, Стангрета, катованням — а Станґрет не знав, що є написано в протоколі, бо протоколу йому не відчитано. Позатим виказав своє „алібі" з критичного вечера.

Комендант Чарнушка боронився перед замітами Стангрета в той спосіб, що покликався на свідків, постерункових Дембінського і Хмельовського, які мали бути присутні при признанню Станґрета. Одначе ті, переслухані як свідки, не потвердили зізнань Чарнушки. Позатим ствердив суд, що переслухання Стангрета відбувалося без свідків і що на протоколі переслухання брак підписів якихнебудь свідків.

Суд увільнив обох обвинувачених від вини і кари, підчеркуючи в мотивах вироку, що обвинувачення вповні неоправдане, бо обвинувачені виказали цілковито свою невинність. Обвинувачених боронив адв. Шевчук.

Відгомін подій з 1918 р.

§ 190.

Дня 30. IX. ц. р. ставав перед судом присяжних у Львові Іван Бедрило, господар з Оброшина, пов. Городок, обвинувачений за злочин грабунку, на особі кольоніста Мазура Міхальського, якого мав допуститися як український жовнір в листопаді 1918 р. в той спосіб, що під загрозою кріса здер з Міхальського куртку коло Зимної Води і дав її свому підвладному жовнірові, який не мав тоді теплого одягу. Міхальський твердив, що пізнав Бедрилу по його характеристичнім носі і свої зізнання, зложені перед судом, заприсягнув. Обвинувачений не признався до вчинку, а суд присяжних по короткій нараді звільнив Бедрила 11 голосами від вини. Боронив д-р Шевчук Семен.

Нові книжки й видання,

КНИЖКИ:

Д. Січинський: АРХІТЕКТУРА СТАРОКНЯЗІВСЬКОЇ ДОБИ (X—XIII ст.). З 78 ілюстраціями. Прага 1926. Український Громадський Видавничий Фонд.

Д-р мед. В. Гармашів: ШКІЛЬНА ГІГІЄНА. Короткий курс для студентів і учителів. З 19 малюнками К. Антоновича. Прага 1926. Український Громадський Видавничий Фонд. Зт. 144, вел. 8.

Володимир Островський: ХРЕСТ ОТЦЯ ВАСИЛЯ. Повість з життя волинського духовенства. Варшава-Холм-Рівне-Луцьк, 1926. Накладом видавництва „Наша Бесіда". Ст. 102, мал. 8.

Роман Сіазинський: БЛУКАННЯ ВЕЛИТНІВ. Оповідання. „Нова Доба". Львів, 1926, ст. 32, мал. 8.

Zofja Klarnerówna: SŁOWIANOFILSTWO W LITERATURZE POLSKIEJ lat 1800 do 1848. Warszawa, 1926, ст. 302, вел. 8.

Tomasz Panufnik: SZTUKA LUTNICZA. Studja nad budową instrumentów smyczkowych. Wydawnictwo Kasy im. J. Mianowskiego. Warszawa, 1926, ст. 179, 8°.

Stanisław Janusz: ZOON SAMOVA. Poemat z pierwszych czasów Słowian. Łomża, 1926, ст. 54, 16°.

ЖУРНАЛИ:

НИВА. Рік XXI. ч. 7—8. Зміст: Propter esum. — о. д-р Г. Костельник: Психольогія віри. — Що говорять американські протестанти про себе? — о. Вол. Лиско: Душпастир і вимоги часу. — Спомини про підготовлювання 300-ліття берестейської унії. — о. М. Чорнєга: Кооперація і духовенство. — о. П. Дз.: Про значіння й завдання організації священичого жіноцтва під теперішню пору. — З душпастирських кругів. — Хто є ворогом дяків? — Нові книжки. — Всячина. — Проповіди.

ЕВАНГЕЛЬСЬКИЙ РЕЛІГІЙНО-ПРОСВІТНИЙ ЧАСОПИС. Рік II. Ч. 9. Зміст: Закріпачення церкви є закріпаченням народу. — Чи релігія є приватною справою людини? — Штундисти. — Іван Вікліф. — Дещо про релігійне життя на Придніпрянській Україні. — Студія Біблії. — Життєві засади евангеликів. — Зі спостережень Американця. — Хрещення св. Духом. — Іван Вишенський. — Парадокс леґіслятури. — Дещо про штучні навози. — Із листування з гр. кат. священиком. — Розмова вченого з пастушком. — Дописи. — Новинки. — Оголошення.

НОВА ХАТА. Рік II. ч. 10. Зміст: М. Ф.: Рік праці журналу „Жіноча Доля". — А. Т.: З дороги в Градо. — Виступ п. М. Сабат-Свірської. — Н. М.: Доцільність вищих жін. студій. — Курси для освітних інструкторок. — Ол.: Фахово-доповняюча дів. школа у Львові. — Жінки в „Союзі Народів". — Трістан Бернард: Посвідки. — Д.: Трагедія молодої жінки. — О. Ve: ? — Ст. К.: Моди. — Народній стрій. — Український ярмарок. — Зазимовування квітів. — Консервування ярин. — С. Мійська: Бульба на зиму. — Що варити? — 9 сторін ілюстр. додатку.

МОЛОДА УКРАЇНА. Рік IV. ч. 7—8. Зміст: Мих. Середа: Так говорив хатип Мурат-Сеїб. — Богдан Лепкий: Невідомий герой. — Іван Мельник: Враження з Камчатки. — А. Лотоцький: Одисея мистця. — Д-р К. Вестгоф: Гнізда під водою. — І. Олексюк: Кілька вражінь з подорожі по Конгу. — Яр. Мандюкова: Прогулька в Почаівську Лавру. — Творці культури німецького народу. — Цісар і муха. — Всячина. — Додаток: Дикі звірі.

МОЛОДЕ ЖИТТЯ. Рік VI. ч. 7 (36). Зміст: Сірий Лев: Минає літо... — Орлине Перо: Поворот Медвежого Серця. — Кусоніс: Перебій Прута. — Сам Олень: Обласний пластовий табор на Соколі 1926. — А. Сербин: На економічну тему. — Б. Кравців: Журавлі. — М. З.: Український пластовий табор біля Подебрад. — З пластового світу. — З нашого життя. — 45-ий пл. курінь в Павелчі. — Вісти з В.П.К.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО. Рік XIV. ч. 10. Зміст: Шкільні бібліотеки. — З новим шкільним роком. — Дати учительству посади! — Міз.: Світлини. — Мих. Зубрей: Памятні дні. — З Ворохти. — Вусай: Пан Подільський. — З руху Окружних Відділів. — Під розвагу. — Хроніка. — Касовий звіт „Краєвої учит. Спілки". — І. Лабай: З літературних новин для молоді. — Ів. Ющишин: На марґінесі „нашого" дихоліття. — Оголошення.

ВІСТИ З ЛУГУ. Рік I. ч. 3. Зміст: Не хиляйте ви з прапора! — М. Сердицький: На Білоцерківській Січі. — Які книги має мати „Луг" і як їх вести? — Д-р Ф. Сматлаха: Значіння народніх ігор для виховання тіла молоді. — В Луговій сімі. — Лугове свято Рогатинщини. — Технічні прилади для пожарників. — Пляи праці на жовтень і листопад.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Рік V. ч. 39 і 40.

GŁOS NAUCZYCIELSKI. Tygodnik. Centr. organ Związku polsk. naucz. szkół powsz. Рік X. (XX), ч. 21. і 22.

✝ Посмертна згадка.

Олена з Бачинських Нижанківська, вдова по бл. п. о. Остапі Нижанківськім, відомім композиторі і громадському діячеві, що згинув невинно і без суду під польськими кулями в р. 1919., померла в Стрию 4. жовтня ц. р. Покійна, вірна товаришка свого незабутнього мужа, була внучкою відомого діяча бл. п. Юліяна Лаврівського. Покинула цей світ, задивлена в минувшість, коли спільно зі своїм трагічно помершим мужем працювала на народній ниві, коли ділила з ним радощі і смутки, коли віра в державне воскресення народу радістю опромінювала її чоло. А замісць воскресення, ворожі кулі забрали їй все найдорожче включно з товаришем життя.

Покійна оставила трьох синів, з яких як композитор визначився вже д-р фіп. Нестор. Другий син Степан бере живу участь у студентському житті, а третій Богдан є студентом агрономії.

Похорони Покійної з одночасним перенесенням тлінних останків бл. п. о. Остапа Нижанківського відбулися в Стрию, в середу 6. ц. м. при великому здвизі народу, який на вічний сон супровожав найкращу подругу і помічницю славного композитора і визначного народнього робітника. — В. І. П.

Надія Головацька, донька Тони і Галі з Рибаків, абсольвентка учительського семинара, померла по короткій недузі, дня 26. вересня 1926 р. в 19. весні життя в Майдані коло Східниці. В. Й П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:

Четвер 7.X. Львів.
Пятниця 8.X. Львів.
Субота 9.X. Яворів.
Неділя 10.X. Яворів. 193 47-?

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:

6. X. Розвадів. 529 3—?

Кути. Дня 10. жовтня ц. р. відбудеться в Кутах свято 30-літнього іституваня чит. „Просвіти", на яке виділ читальні й місцеве українське громадянство запрошує всі українські товариства і громадян до ласкавої участи. Початок свята в год. 10-ій рано. — *Степан Гуцуляк*, голова.

Загальні Збори Кружка „Рідна Школа" УПТ. в Тернополі пересунено з 5. жовтня ц. р. на день 17. жовтня 1926. в салі „Міщанського Брацтва" в 3. год. пополудні з тим самим порядком денним. За Старшину Кружка: *д-р Степан Баран*, голова, *д-р Гірняк Никифор*, секретар.

Замісць квітів на домовину бл. п. Тараса Коссака зложила на „Рідну Школу" Вп. Кічоровська Емілія з Дрогобича 10 зол. За жертву щиро дякує Головна Управа „Рідної Школи". 665

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ СТОЯНІВ п. loco потребує діріґента-інструктора хору і можливо орхестри". 650 3—3

КІМНАТА для двох панночок з харчем або без в інтел. рідні. О. Р. Адміністр. „Діла". 662 2—2

ОТСИМ уневажнюється украдену військову книжку виставлену через П.К.У. Львів, на називско Иосиф Гураль ур. 1890 р. в Калинівці п. Бібрка. 658 2—3

ЕМЕРИТ, першорядна сила канцелярійна і табулярна, прийме відповідне заняття. Ласкаві зголошення до Адмін. „Діла" під „Совістний". 666

ВДОВА 35 літ властителька реальности шукає товариша життя урядника від 35 до 50 літ. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Осінь". 668

ДО ЗАМІНИ парохія Голгочі коло Підгаєць за парохію хочби о меншій дотації, однак близько міста з середними школами, взглядно з стацією залізничою в місци без взгляду на дієцезальну приналежність. — Уряд парохіяльний в Голгочах п. loco. 650 1—4

СОЛІДНИЙ конціпієнт з провінціональною практикою прийме сейчас заняття. Зголошення: Sydorowycz, kancelarja D-ra Łuckiego, Witnica. 674 1—3

ПОШУКУЮ лекції на селі Кошів Володимир правник Сколе. 677

ПОШУКУЄ лекції на селі з кляс гімн. або народніх Мадай правник Вільшани п. Красічин. 676

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ОГОЛОШЕННЯ.

Повідомляємо, що з днем 15. жовтня ц. р. **обнижуємо** процентову стопу від вкладок до обороту зі забезпеченням валюти на

8 прц. (вісім від ста)

з піврічною капіталізацією.

„ЦЕНТРОСОЮЗ"
610 **Львів, Зіморовича 20.**

Ч. 49/267. Львів, 4. жовтня 1926, Ринок 39 (вл. дім)

Від „Труда".

Маємо честь повідомити наше П. Т. Громадянство, що наш:

ВІДДІЛ СУКОНЬ дістав нову управительку, а саме довголітну працівницю фірми „Брати Вровські" у Львові, а в часі еміграції першорядних фірм у Відні.

ВІДДІЛ БІЛЛЯ остає дальше в випробуваних руках дотеперішньої управительки. Робітниць працює в нас кільканацять, учениць кількадесять. Всім їм треба дать хліб і науку. Про це не повинно наше громадянство забувати і нас не оминати. Ціни наші справді дешеві, а роботу приймаємо всяку, хочби і найскромнішу.

ВІДДІЛ ШКІЛЬНИЙ розпочинається від 15. жовтня 1926. 3 міс. курси крою суконь і білля та курси трикотарства і ин. артистичних робіт (модиярство).

ВІДДІЛ СКЛЕПУ заосмотрений в полотна, додатки, нитки до шиття і вишивання і ин. Наші вироби виставлено на II. „Українськім Ярмарку" в Станиславові.

Управа Жін. Спілки „ТРУД" у Львові.
669 1-3

Загальні Збори

Кружка УПТ. ім. Ганни Барвінок у Львові відбудуться в неділю дня 10-го жовтня 1926 о 4. год. пополудни в комнатах школи ім. Т. Шевченка, Мохнацького 12.

Дневний порядок:

1. Відкриття зборів.
2. Відчитання протоколу з послідних Загальних зборів.
3. Звідомлення з діяльности Старшини: а) секретарське. б) касове, в) Контрольної Комісії.
4. Уділення абсолюторії уступаючій Старшині.
5. Вибір нової Старшини.
6. Вибір делегаток на Загальний Зїзд Товариства.
7. Реферат: Жіноцтво в культурно-освітній праці між народом.
8. Внесення і запити.

Наколиб о 4-ій родині не зібралося відповідне число членів відбудуться Збори о 5-ій год. без огляду на скількість присутних членів.

646 За Старшину Кружка: 2—3

Евг. Макарушкова, голова. **Т. Ліщинська**, секретарка.

Подяка.

Всім, що в часі недуги і в похоронах нашого Батька і Діда, Тита Заячківського, прийшли нам з радою, поміччю, чи потіхою, складаємо отсею дорогою сердечне Спасибіг. З глибокою вдячністю відносимося до старенької Добродійки, п. Чепелевської, п. радникової Гузаревої і п. інжинерової Шварцової, та панів Биркового і начальника Корчинського, котрі в найтяжчих хвилях все були готові до помочи і багато причинилися до того, що мимо фізичних трудностей, хорий міг мати вигоди і належну опіку лікарську. Дякуємо пароховi, о. деканові Ганушевському, о. проф. Фіґольові і о. Сохацькому за уладження гарного гуцульського похорону в Дорі, та за щирі слова прощання нашому Дорогому Помершому. І Вам брати Гуцули Спасибіг за Ваше щире серце в послідній послузі Йому. Дякуємо львівським Отцям духовним за відпровадження тіла до родинної гробниці на личаківськім кладовищі, а то Впр. оо. прелатам Томовичеві і Пясецькому, оо. совітникам Стефановичеві і Громницькому, о. канонікові Бачинському і о. Семчишинові. Дякуємо рівнож всім приятелям і знакомим Помершого, що своєю участю в похоронах вшанували Його память.

Родина.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

с кий Народній Театр того приміщення не може ніяк добитися. Будинок занятий тепер під центральний клюб професіональної спілки Металіст. Справа передачі того будинку українському народньому театрові під проводом Садовського і Саксаганського опинилася тепер у Харкові. Є надія, що аж Харків вирішить справу прихильно і корисно для укр. нар. театру.

Тепер повернемо ще на хвилину до організації та матеріяльного вивінування всіх вгорі названих театрів, що ними опікується держава. Дотепер усі субсідіовані державою театри не мали виразного оформлення. Цього року справу поставлено зовсім инакше. Опери, як сказано, творять обєднання, з окремою управою на чолі. Обєднання істнує на правах тресту. Те саме є і з драматичними театрами. Про це появляться відповідні декрети уряду, які вже готові, але не опубліковані. В своїй внутрішній праці ці обєднання будуть мати повну свободу. Назверх творитимуть окремі юридичні одиниці, що будуть вести самостійно всі господарські операції, а від держави будуть діставати тільки субсидії. Народній Комісаріят Освіти буде мати право ідеольогічного кермування тими установами. Він буде затверджувати управи установ і плян їхньої праці.

По широкому світі.

Конфлікт між Бріяном і Пуанкаре. На тлі полеміки між Штреземаном і Пуанкаре у справі відповідальности за війну появилися в політичних колах чутки про ріжницю думок між Бріяном і Пуанкаре. Часописи повідомляють, що Бріян не брав участи в засіданні ради міністрів, яка уложила текст відповіди Пуанкаре в Бар ле Дік. З того догадуються, що хоч між Бріяном і Пуанкаре є згода щодо політики зближення до Німеччини, то таки в подробицях тої програми оба міністри принціпіяльно ріжняться між собою.

В Чехословаччині став щоденник „28 Rijen" органом фашистів, що гуртується біля ген. Гайди. Цими днями появився в тому органі офіціяльний поклик чеських фашистів.

НОВИНКИ.

— **Перед Народнім Зїздом.** Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання просить нас помістити отсей комунікат:

Взиваються всі повітові партійні управи (Повітові Народні Комітету) скликати в місяці жовтні Зїзди та вибрати делегатів на Народній (краєвий) Зїзд, який відбудеться в першій половині листопада ц. р. Кожний політичний повіт вибірає стільки делегатів, скільки обіймає судових повітів. До участи в Зїзді будуть допущені тільки вибрані, наперед зголошені делегати на основі окремих леґітимацій, крім тих, що є управнені до участи в Зїзді на основі Організаційного Статуту УНДО. — *Львів, 4. жовтня 1926.* За Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання: **Володимир Целевич.**

— **На „Бриґідках".** Українці політичні вязні, особливо т. зв. „почтовці", які перебувають у відомій львівській тюрмі під назвою „Бриґідки", від довшого часу нарікали на поведення з ними в тюрмі та незаспокоювання найпримітивніших вимог життя. Два рази інтервеніював в справі положення наших вязнів відомий адвокат д-р Михайло Волошин, раз у заст. карнічного команданта Клюка, а перед кількома днями у самого команданта Малецького. За другим разом шан. меценат мав нагоду переконатися, що загальні відносини в тюрмі покращали. Ком. Малецький показав д-р М. Волошинові нову каплицю і добірно уладжений вязничний шпиталь, завів його до пекарні і кухні, гостячи вязничним хлібом та даючи куштувати страви, показував келії і карцери, опроваджував по місцях проходу. Всюди слідно поправу. Також викликаний ним пол. вязень Медвідь заявив, що відносини для українських вязнів поправилися від останньої інтервенції адв. М. Волошина. Питання тільки, чи всі ті нові „уладження" не є наскрізь показно-демонстраційного характеру, чи вони справді сповнюють своє призначення. Про це старатимемося переконатися при найблизшій нагоді.

— **Вийшли на волю.** З краківської тюрми випущено знову на волю кількох арештованих Українців у звязку з недавнім „відкриттям" т. зв. „найбільшої розміром шпигунської афери", бо за арештованими не доглянено й тіни вини. Дня 1. ц. м. вийшли на волю в Кракові: Іван Грещук зі Львова, Семен Дмитраш, Володимир Березка, Михайло Дутка, Дмитро Чупила, Омелян Побідинський і Федір Вахняк — усі з Перемишля, Анна Гусаківська з Кракова. Згадані особи просиділи в слідчій тюрмі по більше як 10 тижнів. Довідуємось, що в найближчому часі будуть звільнені ще деякі арештовані. І чим таким робом скінчиться ця найбільша — по словам польської преси — „шпигунська афера"?

— **Виставва творів Нарбута.** Всеукраїнський історичний музей ім. Шевченка відкрив 26. вересня ц. р. виставу творів відомого українського ґрафіка Гр. Нарбута. На виставі є 506 оригінальних малюнків артиста.

— **Перепис населення на Україні.** В грудні ц. р. має відбутися перепис населення на Україні. Перепис організує центральне статистичне бюро України. На чолі всіх робіт звязаних з конскрипцією буде стояти Всеукраїнська Центральна Комісія. Для допомоги центральній і окружним комітетам для перепису населення можна буде використовувати учителів і студентів високих шкіл, але не довше як по 14 днів кожного.

— **Недостача вчителів-Українців.** З харківських „Вістей" довідуємося, що в Сибірі росте сітка українських шкіл. Одною з головних причин, що спиняє роботу українізації шкіл, є недостача українських вчителів. Для омської округи потрібно негайно 20 українських вчителів. Місячна плата 37 карбованців. Проїзд на місце служби оплачує відділ Освіти в Омську. „Вісти" апелюють до бажаючих їхати туди, щоби слали негайно телеграфічні заяви про те на адресу: Москва, Наркомпрос, Украинский Отдел. Очевидно, що не можуть з цього анонсу користати вчителі з західньо-українських земель.

— **Нові експонати культів у Києві.** Відділ культури окружного виконавчого комітету передав до київського музею культів цінні історичні памятки. Плащениці переяславської церкви з XVI. в., євангелію з успенського собору, що на неї Богдан Хмельницький складав присягу московському урядові, запрестольний хрест Богдана Хмельницького і церковну книгу з 1060 р.

— **Буденна хроніка** у Львові виглядає менш-більше так: два авта переїхали дві особи; один гранат, ще з часів боїв за Львів, схований кимсь на памятку в міській електрівні, відорвав руку робітникові; один замарстинівський забіяка калатнув ножем тричі в голову свого приятеля; два постійні гості з каварні „Сіті" Кац і Стайль зробили це саме на Гетьманських валах; 13-літній хлопець пробував, як стріляє револьвер; десь злодії залізли до хати, комусь до кишені... чи може бути буденніша днина?

— **Людський звіринець.** Вчора вечером на вул. Руській арештували якогось дегенерата, який наважився на 11-літню дівчинку, потягаючи її за собою на „вали".

— **Гумор бандита.** Варшавська поліція від двох тижнів веде лови на бандита Зелінського, якого спільників уже піймала, Зелінський гуляє по провінції далі і продовжує грабунки. Щодня приходять звістки, що Зелінський уже арештований, тимчасом виявляється, що він навмисне насилає ріжних „своїх людей", щоби затерти сліди своєї утечі.

— **Проти політичних пєс.** Повінь політичних пєс, що заливала радянські театри, починає спадати. Навіть „Красная Газета" стає вже в обороні публики, яка має досить драматичної литератури підлитої тим самим політичним сосом і читаємо в ній таке: „Слід було би думати, що коли через сцену перейшла вся царська родина, Распутін, Азев і Керенський, публика могла надіятись, що ці особи більше не вернуться на театральні дошки. Тому з правдивим страхом довідуємося, що знову хтось скінчив пєсу, в якій героєм має бути Столипін... Після нього може прийти ще черга на Віттого, відтак на довгий ряд міністрів, тайних і царських радників і инших достойників. Бо матеріял залишений історією бюрократії і царської політики з останних десятків літ є невичерпаний. Пора би створити союз для охорони публики проти зловживання політичних драматурґів". А в нас щойно прийде черга на таку літературу.

— **Ласий на титули диктатор** це Муссоліні. Є премієром, міністром війни, маринарки, закордонних справ, був уже міністром внутрішних справ і воздушної фльоти, є почесним громадянином сотки міст і почесним доктором кількох університетів, має більшу владу як італійський король, але це йому не вистарчає. Він хоче ще бути дійсним доктором літератури, себто фільософії і в найблизшім часі боронитиме в університеті свою дисертацію про... Макіавеля? Наполеона? Юлія Цезаря? Олександра Великого? — ніхто не вгадає про нудного старого німецького поета, над якого „Месіядою" ми позіхали на шкільній лавці — Кльопфштока! Але одно треба подивляти: звідки Муссоліні бере стільки часу ще й на таку працю?

— **Мода практичного століття.** У Льондоні на балевих салях появилась нова мода: дами носять на відкритих раменах не звичайну стяжку, що піддержує сорочку, а шовкову і на ній вишите своє імя та прізвище. Таким робом кожний танцюрист може знати, з ким танцює. Ця мода є наслідком своєрідних трудноців англійської мови зорієнтуватись в прізвищі незнайомого, коли воно є лише вимовлене. А не знати точного прізвища знайомих — в Англії велика образа. Нова мода виписування своїх прізвищ підчас танців могла би поширитись і в славянських країнах, де люде представляючись звичайно бурмочуть своє прізвище собі під носом. А товариські звичаї на прилюдних танцях, вечірках і забавах найкраще ілюструє така актуальна розмова двох приятельок: „Як називається пан?" „Я танцювала з ним цілий вечір і він поцілував мене, а ще не представився".

— **Скрипки для манькутів.** Відомий американський фільмовий актор Чарлі Чаплін подав світові до відома, що винайшов для манькутів скрипку, на якій натягає струни в протилежнім напрямку. На цю звістку відповідає віденський лікар Штразер, сам теж скрипак, що така будова скрипки є надто проста, бо вона мусить бути зовсім перебудована. Зрештою манькути можуть грати на звичайній скрипці, держучи її правою рукою.

Дописи.

Чортків. *(Прости їм, бо не знають, що роблять!)* Майбутній історик „Вертепу", зокрема ж відділу колядок, матиме чималий клопіт із — будь-що-будь цікавим — нище наведеним „різдвяно-святочним" документом. У всіх культурних народів водиться з давен давна традиційний звичай гуртового співання пісень-колядок з нагоди свята Різдва Христового, чи то по хатах, чи під вікнами, при чому люде, також по принятому звичаєві (а тим більше за гарний спів), обдаровують співаків, „чим хата богата", що власне становить так зв. коляду (Weihnachtsgeschenk), — ґаздівка і ніхто абсолютно тим не турбується, що так собі веселі співаки з тою колядою зроблять. Між українським народом, без огляду на партійно-станові ріжниці, принявся похвальний звичай передання цілої коляди „Рідній Школі", що мало місце і в Чорткові, з тою одначе ріжницею, що коляді не судилось лятати фінансових дроґ „Р. Ш.", але помандрувати „на процент" до невідомого депозиту... Гарний то звичай коляди. І скрізь він по білому світі спокійно водиться. Але в Чорткові — „to co innego!" Зрештою хай говорить за себе документ.

„Starostwo w Czortkowie. L. 3176/26 R. D. Pan . . . . . w Wygnance. Orzeczeniem z dnia 7. IV. 1925. L. 216/pr. uznało Pan . . Starostwo w Czortkowie winnym . . przekroczenia § 32. rozporządzenia ministerjalnego z 19. I. 1853. Dz. u. p. Nr. 10. popełnionego przez zbieranie składek (??) bez pozwolenia władzy i zasądziło na zasadzie rozporządzenia ministerjalnego z 30. września 1857. Dz. u. p. Nr. 198 na grzywnę w kwocie 5 złotych, a w razie nieściągalności na karę 1-dniowego aresztu. — Urząd Wojewódzki w Tarnopolu reskryptem z dnia 27. I. 1926 L. B. P. 841 nie uwzględnił rekursu Pan . . przeciw powyższemu orzeczeniu i zaczepione orzeczenie zatwierdził jako prawnie uzasadnione w postanowieniach rozporządzenia ministerjalnego z 21. maja 1833. L. 3634/pr. Zb. u. p. Nr. 80 str. 150 z r. 1833 (sic!), w myśl którego zbieranie lub urządzanie składek pieniężnych na jakiekolwiek bądź cele jest bezwzględnie wzbronione bez pozwolenia Prezydjum Namiestnictwa lub też w myśl §. 32. rozp. min. z 19. stycznia 1853 Dz. u. p. Nr. 10. bez pozwolenia właściwego Starostwa, o ile zbieranie składek obejmuje teren jednego powiatu. — Od niniejszej decyzji niema dalszego środka prawnego w administracyjnym toku instancji. — O tem Pana... zawiadamiam z wezwaniem, by nałożoną grzywnę w kwocie 5 złotych uiścił jaknajrychlej w Urzędzie gminnym w Wygnance na rzecz funduszu ubogich gminy w Wygnanka. — Starosta: w. p. Підпис нечиткий.

Покликуючись на якісь перестарілі, пилом припавші „розпорядки" бл. п. Австрії, адміністраційні власти для вибілення самоволі польської поліції не тільки апробують факт неправної конфіскати заколядованих грошей (150 золотих!!), але ще й карають Богу духа винних колядників арештом із „ласкавою" заміною цеї кари на грошеву гривну, в загальній сумі 40 зол. Польська влада не лиш не помагає нашим приватним школам, до чого на підставі міжнародніх договорів є безумовно обовязана, але ще забирає нам зложені гроші на нашу школу. — Цікаве тільки, чи адміністраційні чинники відважилися би зробити щось подібного, як би так ходило про „ґвяздку", жертвовану на якінебудь добродійні цілі, а спеціяльно на „Товариство Школи Людовей"?!

З Гуцульщини. *(Акція в справі просвітно-економічного відродження Гуцульщини. — Оподаткування цілого населення на просвітно-економічні цілі).* Вже перед війною Гуцульщину економічно експльоатували жидівсько-німецькі капіталісти, а той економічний гніт значно ще погіршився від вибуху світової війни. Ті невідрадні економічні відносини наших Гуцулів ідуть в парі з просвітним поневоленням і з застрашаючою неграмотністю. Не місце тут описувати в подробицях всю нужду Гуцульщини — слід тільки ствердити, що вся торговля деревом, худобою, набілом находиться неподільно в жидівських руках. Таксамо за посередництвом жидівського купця дістає Гуцул кукурудзу і мануфактуру. В руках жидівського покупця находиться 99 відсотків детайлічних склепиків по містах і селах Гуцульщини і буквально всі коршми, гостинниці, трафіки і т. д. Здовж Черемоша при публичній дорозі около сімдесять відсотків ґрунтів находяться в жидівських руках, а таксамо мається справа з полонинами. Для закруглення образу цих сумних відносин додаю, що і правним дорадником Гуцула є в першій мірі жидівський адвокат. І так з року на рік, з дня на день посувається Гуцульщина над беріг чимраз більшої економічної пропасти.

Всі дотеперішні спроби піднести Гуцульщину просвітно і зорганізувати її економічно не видали бажаних наслідків з тої причини, що дотеперішня діяльність одиниць була безплянова, незорганізована й доривочна, а до того не опиралася на заінтересуванні широких мас селянства. Щойно з весною ц. р. гурток місцевих людей, звязаний з організаційний кооперативний комітет, розпочав плянову кооперативну акцію. Самозрозуміла, що розпочата тут кооперативна діяльність має до поборення дуже багато трудностей, а саме: загальна недостача на місцях людей відповідно кваліфікованих до ведення кооператив, теренові віддалення поодиноких сіл, а в слід за тим утруднений контакт з організаційним комітетом, широко закроєна контраґітація жидівських купців, а врешті захитане довіря населення до кооператив в тих кількох місцевостях, де вже перед тим істнували невідповідно ведені кооперативні крамниці то що. Одначе по кількох місяцях послідовної праці в першій мірі кооперативного організатора п. А. Щерби удалося врешті побороти початкові трудности. Не потребуємо згадувати, що розпочата нами кооперативна акція є наразі дуже слабка й обмежується поки-що до закладання крамниць по селах. Дальшу кооперативну акцію (достава збіжа, торговля худобою, набілом, грибами, овочами, ягодами, овочевими винами) плянує організаційний комітет щойно з часом, в міру виховання і пристосування ширших кругів населення до кооперативної праці.

Але вже й та незначна акція видає хосенні наслідки, — вистане згадати, що деякотрі крамниці, напр. у Красноїлі і в Пнищ, мають по 100 зол. більше темного

ки одна з багатьох позицій нашого непосильного тягару. Чиж з огляду на те приходиться дивуватися мініятурній скромности станиславівського ярмарку?

Та всетаки його значіння в показовости, в пробности порівнання, в очевидній наглядности нашої примітивности в порівнанні з широтою всебічности инших народів, що живуть на нашій національній території. Форми поневолення є дуже ріжнородні. Одною з них, і то головною, є промислово-торговельне засилля, перетворення території даного народу в терен експльоатації шляхом опанування найбільш доходних, зискових ділянок суспільного життя.

Поруч експльоатації, яка є вислідом збройного завойовництва, часом ще грізнішою є експльоатація мирного неволення, замулювання ґрунту для всестороннього економічного будівництва, підривання основ істнування. І тут в економічній боротьбі вимагається не меншого геройства, як у збройній війні. Часом той перший героїзм, **героїзм будня**, є навіть більший, як героїзм збройної боротьби, бо мало помітний, а ще менше цінений. Але з ширшої перспективи він однаково вартний, однаково славний. Героїзм будня, якого природним імпульсом є боротьба за істнування, мотивом поширення варстатів праці для багатьох родин, метою створення економічних цінностей як бази для розвитку культурного життя і політичної сили народу, — є таксамо величний і цінений як найкращі геройські вчинки на полі бою. Як збройна боротьба, особливо боротьба за визволення, невянучим вінцем слави опромінює борців народніх, так економічна боротьба, якої релігією є щоденний труд, не всипуща праця, підносить націю на вищий щабель у безупинному розвитковому ході людськости. Найкращим доказом цього є факт, що такі великі народи, як Англійці й Американці, найбільших своїх героїв, перед якими клониться увесь світ, нараховують серед купців і промисловців, серед тих творців матеріяльних вартостей, які розширюють рямки життя, які встають і лягають серед грімких пісень фабричних гудків, які опоясують землі залізничими шляхами, добувають все нові скарби з лона землі, перетворюють їх у пригожі приладдя і товари, дають світло і життя міліонам. А Німці, упокорені на кривавих полях битв, чи не тим героїзмом будня двигаються все вище і вище, стаючи поруч вчорашних побідників, а навіть перерастаючи їх?

Героїзм збройної боротьби витворює невянучу славу, кидає своє червоне проміння на цілі покоління, витворює традицію, яка в одно вяже минувшину і сучасність та дає основу леліяти величню думку про майбутність. Героїзм будня витворює національну свідомість, єднаючи в щоденному труді працюючих людей, поглиблюючи національну солідарність у всіх ділянках, навчаючи громадянство покладатися на свої власні сили, поширюючи складну мережу самовистарчальности. До тогож героїзм будня заставляє нас щоденно виходити на бій, випробовувати свої сили, насталювати їх, заправлятися до побіди.

Станиславівський ярмарок, хоч є мініятурою наших досягнень на економічному полі, одночасно є проречистим експонатом нашого економічного розвитку. Даючи нам змогу усвідомити собі наш примітивізм, нашу соціяльно-економічну відсталість, а поруч з тим будучи висловом героїзму будня, сповнює він велике педагогічне завдання. І в тому поки-що його значіння.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

За єдність Европи.

Паневропейський конгрес у Відні.

Відень позаздрив лаврів Женеві та Льокарнові: 3-го жовтня поклав угольний камінь під нову будівлю всесвітнього мира — не з каміння та цементу, а з нової ідеї. Паневропейський конгрес прийшов у допомогу Лізі Націй. 28 народів і сотки визначних діячів — політиків, професорів і письменників приїхало творити атмосферу взаємного порозуміння і радити над засобами, як поширити її на держави та народи.

Провідник цього ідейного руху Ришард Микола Куденгове-Калерґі є молодою 32-літньою людиною, сином бувшого австрійського графа і посла в Японії, який оженився з Японкою. Молодий граф відомий нині не тільки з кількох талановитих книжок (про етику, шляхотство, ролю техніки в культурі, паневропеїзм), але головно завдяки своїй невтомній діяльности як пропаґатора мирового обєднання. Його подорожі по головних центрах Европи та Америки дали прегарні результати; особистий вплив молодої людини мусить у нинішних часах бути незвичайно сильний, щоби люде з великим досвідом і великим іменем не вагались піддержати акцію, яка викликає стільки сумнівів і надибує стільки перепон: акцію в користь погодження розєднаних і примирення войовничих. Куденгове-Калерґі вірить сильно в те, що Европа мусить піти на дно, коли не схоче вдержатись на поверхні нинішнього післявоєнного моря спільними силами. Те, що инші глибокі історики, соціольоги та економісти доказали в численних творах, він хоче перетворити в оборонну акцію перед небезпекою війни.

Єдиним засобом на його думку-стати на перепоні европейської війни є переконати держави, що держава, яка починає війну з сусідом, визиває проти себе всю Европу. Війни в 1859 і 1914 рр. були безпосереднім наслідком атентатів одинокої особи; хоча би останній французько - італійський конфлікт (атентат на Муссолінія) є доказом, що його можна поладнати мирно. Незвичайно важним кроком на шляху до здійснення паневропейського ідеалу є охорона національних меншостей; держави, що неволять т. зв. національні меншости, мусять позбутись свого національного фанатизму. Роля Англії та СРСР. є незвичайно важна як учасників або щонайменше прихильників паневропейської ідеї. Радянський уряд не бере участи в конґресі; одначе це його принціпіяльне становище не виключає зміни, коли початий паневропейський рух виявить своє справжнє обличча.

Паневропейський конгрес не обмежується на самих ідеях та ідеольогах. До його почесного комітету ввійшли впливові посередники европейської політичної думки, такі як Кайо, бувший франц. премієр і неодноркатний міністр, чеський міністр закорд. справ Бенеш, голова німецького парляменту Лєбе, бувший міністр закорд. справ Італії граф Сворца, бувш. австрійський канцлер Зайпель, делєгат Греції в Лізі Націй Політіс. Трьохденні наради конгресу поділені на три части: політичну, господарську та ідеольогічну. Ось кілька рефератів: „Паневропа і Ліга Націй" (Політіс), „Панамерика і Паневропа" (Альварез з Чіле), „Европа і проблема нац. меншостей" (Морокутті, Югославія), „Паневропа і соціялізм" (Гере, Німеччина), „Паневропа і молоде покоління" (Гідеонсон, Голяндія).

Сила цього конгресу не в скількости висловлених ідей і не в самім ентузіязмі миротворців. Поруч резолюцій, про які почуємо за два дні, вже нині учасники конгресу вказують на великої ваги факт, що заступник одного з світових банкирів, Моргана, Томас Лямонт заявляє в статті з нагоди відчинення конгресу, що в інтересі Америки зовсім не є надалі піддержувати европейський капіталізм і імперіялізм. Він є тої гадки, що славний плян Доза повинен бути зредукований і що Европа не може нести таких страшних тягарів воєнного довгу, як до цього часу. Він заявляє про необхідність скликання міжнародньої економічної конференції для ревізії цих непомірних тягарів.

Паневропейський конгрес, який є ділом трохлітньої праці одної людини, є для його учасників доказом, що збірна їх діяльність може дати ще кращі наслідки. Правдою є, що причиною останньої війни були економічні причини; але не меншою правдою є те, що колиб керманичі европейських держав мали инші **ідеї**, тоді вони шукали би розвязки своїх трудношів иншими засобами.

На парляментарній арені.

Інтерпеляції послів Українського Клюбу в соймі.

1. Посол **Братунь** і тов. з Українського Клюбу питають міністра внутрішніх справ у **справі побиття** мешканця села Бережці Пилипа Стиричука комендантом постерунку в Любомлю Завадським.

2. **Всі посли** Українського Клюбу інтерпелюють голову ради міністрів і міністра внутрішніх справ **у справі безправного розвязання справоздавчого віча**, яке скликав у м. Залізцях, золочівського повіту. Віче розвязав заступник зборівського староства Жичинський.

3. Інтерпеляція **посла Назарука** і тов. з Українського Клюбу до міністра внутрішніх справ у справі усунення дотеперішньої управи фондацією „Інституту Народній Дім" у Львові.

4. Інтерпеляція **посла Назарука** і тов. до міністра внутрішніх справ і міністра освіти **в справі наказу шкільних кураторів називати по школах українську мову русінською та заборони тої назви в статуті товариства „Луг" у Радехові**, тернопільського воєвідства.

5. Інтерп. **посла С. Назарука** і тов. з Українського Клюбу до голови Ради міністрів в справі нарушення 7. ст. договору про охорону національних меншостей що до Українців і Білорусинів в Польщі. По думці 7. ст. названого договору Українців і Білорусинів мають приймати в Польщі до державної служби, а тим самим і учительської пропорціонально до загального числа українського і білоруського населення в Польщі. Ще за Австрії було в Чехах встановлене відношення (відсоткове) при приниманню кандидатів Чехів і Німців до державної і шкільної служби. Та й тепер чехословацьке правительство зберігає те відношення і німецькі школи обсаджує лише вчителями Німцями. Натомість польське правління обсадує не лиш відповідальні місця виключно Поляками, але на низчі посади приймає річно заледви пів процент Українців і Білорусинів, не зважаючи на те, що вони творять понад 30 проц. загального населення (24 проц. Українців, а 6 проц. Білорус.) і в такім відношенню слід їх приймати до державної служби. Навіть одномовні і двомовні школи українські і білоруські обсаджують шкільні кураторії майже виключно Поляками. Таке поступовання польського правління має всі признаки переслідування Українців і Білорусинів під національним, політичним і економічним оглядом, та є суперечним з вимаганням від них льояльности для польської держави.

Тому то питають підписані Раду міністрів, чи готова вона законом управильнити відсоток щорічного принимання кандидатів до державної і шкільної служби в Польщі з огляду на українську і білоруську народність?

6. Інтерп. посла **Козубського** і товаришів до міністра внутрішніх справ **у справі побоїв і знущання**, яких допустився солтис села Рудомель, кремянецького повіту, на тамошних людях.

7. Інтерп. пос. **Маківки** і тов. з Українського Клюбу до міністра внутрішніх справ і справедливости **в справі побоїв** селянина села Явеличі, жабинської волости, кобринського повіту, Степана Ворончука-Омельчука поліцаєм державної поліції в Камянці Литовським.

8. Інтерп. пос. **Маківки** до міністра внутрішніх справ і справедливости **в справі побоїв**, яких допустилися поліції держ. поліції в Чорновицях, берестейського повіту, на мешканцеві того ж містечка Трофимові Королевичові.

Радянська Україна.

З театрального життя.

В літературному додатку до харківських „Вістей", що виходить п. н. „Культура і Побут" появилося інтерв'ю зі завідуючим управою політосвіти на Україні Озерським про наближаючийся новий театрально - мистецький сезон на Україні.

З нього довідуємося, що найвизначнішою подією цьогорічного театрального сезону буде організація двох нових українських оперових театрів у Києві та Одесі. Вони будуть творити разом з харківською оперою одно оперове обєднання. Організація української опери в Києві не стрінула ніяких перешкод і пішла дуже гладко. Зате в Одесі справа йшла важче, хоч тепер і там вона представляється добре.

Деякі кола громадянства вимагають для українських опер виключно українського репертуару. Вони кажуть: краще, щоби було менше опер, але щоби вони були виключно українські. Державні чинники, як довідуємося з інтерв'ю, ставлять справу инакше. Вони хочуть дійти до розвитку українського оперного репертуару через українізацію світового оперного матеріялу. Озерський висловив на це такий погляд:

„Ще на відкриттю минулого року української опери в Харкові мені доводилось зазначити, що українська культура виходить поза межі вузько-національних рямок і сил, що справа української культури стала справою державною і що до створення її стають зараз не тільки національні українські сили, але й сили инших націй на Україні, і навіть поза Україною (?). Стає й керує процесом творення української культури комуністична партія, робітнича кляса, а це значить, що широкі, а що найважніше, робітничі маси беруть участь і втягаються до цієї справи. Булоб безглуздям і надзвичайно шкідливим для української культури, триматися тут „задрипанської" політики і одштовхувати тих, хочаб і не Українців, що хочуть і мають здібности і можуть причинитися до збагачення української культури. А оперовій справі це просто потрібно. Наша музика — переважно пісня (кольосальні досягнення!), романс (менше), „думки" і оперети. Симфоній не було, а українських опер раніш не треба було. Маємо вправді до півдесятка опер, але вони слабенькі в вокальному і в музичному відношенні. Чи можемо ми обмежити репертуар цими операми? Чому не переносити на український грунт опери руських і світових композиторів? Ми вважаємо це за свій культурний і політичний обовязок. Через українізацію опери до української опери — то неминучий і єдиний шлях".

Так дивиться на справу офіціяльний представник уряду, якому всі ці справи безпосередньо підлягають у практичному життю.

Широко розгалужена на Україні також сітка драматичних театрів, що користуються державною опікою і фінансовою допомогою. Цього року „Березіль" буде вже в Харкові, в Києві буде театр ім. Франка. Він матиме філії в Донецькому басейні, в Житомирі і Винниці. В Дніпропетровську (Катеринославі) є театр ім. Заньковецької, в Полтаві театр ім. Шевченка, драматичний театр в Одесі та Чернигові. Минулого року був окремий драматичний театр на Поділлі. Цього року буде там замість нього філія київського театру ім. Франка.

На Україні всіх дуже цікавить питання, чому „Березіль" перенесли з Києва до Харкова. З інтерв'ю довідуємося, що сталося це тому, що „Березіль" є найдоскональшою і найвизначнішою і щодо репертуару і щодо техніки театральною одиницею на Україні. В Київі буцімто не було для нього „відповідної атмосфери". Він там задихувався. А в Харкові має бути для нього нібито краще і ширше поле діяльности.

В Харкові істнує ще жидівський театр. Був намір заснувати і державний російський театр, але він цілковито відпав.

Поза тими театрами, що користуються державними субсидіями і є немовби державними театрами; є ще й инші, що ніякою державною допомогою не користуються. В Харкові організують „Український Народній Театр", в Київі такий самий театр вже давно заснований. На його чолі стоїть відомий артист Микола Садовський і О. Саксаганський, обидва корифеї українського театру. Цей театр ніяк не може добитися приміщення в Київі. Про те довідуємося вже з окремої статті Б. Вірного. Театр бажає дістати приміщення в театрі ім. М. Заньковецької, що ще перед війною був довгі літа пристановищем українського театру. З тим будинком звязана історія українського театру в Київі. На жаль Україн-